

Schaaphok — geen toeristische

Zo'n tien kilometer ten oosten van Groningen, halfweg tussen Ruischerbrug en het dorp Slochteren, ligt aan het Slochterdiep het gehucht Schaaphok. Op deze historische, rustieke plek op de kruising van waterwegen wil de provincie een toeristische trekpleister realiseren. Een miskleun van de gemeentelijke en provinciale overheid, vindt de woordvoerder van de bewoners.

G.W. van der Veer

Schaaphok op een kruispunt van waterwegen, foto's Elmer Spaargaren

rekpleister

*'t Is waar, geen hoge berg of rots,
geen ooverdovend golfgeklot,
geen schrikkelijk schoon natuurtaf'reel,
valt hier de sterveling ten deel.
Maar 't vlakke land met grazend vee,
brengt ook voor mij zijn schoonheid mee.*

J. Oomkens Jzn.

Rust en natuur rond
Schaaphok

De naam Schaaphok is ontleend aan een schaapskooi behorende bij de Slochter Fracylemaborg, die er een schapenhouderij op na hield. Schaaphok is een historische plek, gelegen op een kruispunt van waterwegen. Al in de Middeleeuwen liep het Slochterdiep van Slochteren tot Schaaphok. Vandaar voer men de Woltersummer Ae op en zo via het Damsterdiep naar Stad. Het diep was eigendom van de 'Heer van de borg' die tongeld hief van de passerende schepen en tolgeld van overige passanten. Indien een schipper niet wilde betalen, werd een ketting door het diep getrokken, hetgeen uiteraard de doorvaart belemmerde. Nog staat het oude tolhuis, destijds 't Kethoes, annex herberg op Schaaphok. Later, van 1652 tot 1659, heeft men het Slochterdiep doorgegraven van Schaaphok tot Ruischerbrug.

Knooppunt van waterwegen

Bij Schaaphok komen vanuit het zuiden de Scharmer Ae, die het Drentse water afvoerde, en de

Slochter Ae, die het water afvoerde van de hoogveenlanden waar nu Sappemeer ligt, bijeen. Samen vervolgden zij aan de noordkant kant van het Slochterdiep hun loop als de Woltersummer Ae, die tegenwoordig na enkele kilometers doodloopt. De functie van afwateringsrivier naar de oude Fivelboezem ging verloren door de polderbemaaling, eerst met windenergie en tegenwoordig door de geavanceerde waterbeheersing van het waterschap Eemsholvest.

Enkele honderden meters vanaf dit knooppunt van oude waterwegen begint het Afwateringskanaal naar het Schildmeer. Deze oude, kronkelige Schildmaar werd omstreeks 1870 rechtgetrokken en versterkte de waterafvoer naar zee.

Vossen en reeën

Schaaphok is een uniek gebied. Tot nu toe hebben de tijden ogenschijnlijk weinig invloed op de omgeving gehad. Als inwoner of vroege wandelaar kun je een vos tegenkomen of oog in oog komen

te staan met een roedel reeën. Er broeden uilen en de vissen in de Woltersummer Ae kunnen rustig hun kuit schieten, mede omdat het achterland, door opheffing van het pad over de dijk naar Woltersum, voor de particulier al meer dan een halve eeuw onbereikbaar is.

Primair steunpunt

Ooit was dit een landbouwgebied bij uitstek. Jaren heeft men noest gewerkt om het water de baas te worden en de moerassige veenachtige grond geschikt te maken voor landbouw.

Ruilverkavelingen zijn doorgevoerd en pas onlangs afgesloten. Hierbij kwamen grote hoeveelheden zogenoemde kienhout naar boven, flinke boomresten die in de veenachtige bodem goed bewaard zijn gebleven en waaraan de streek zijn naam 'de Woldstreek' te danken heeft.

Echter, de inkomsten uit de landbouwsector lopen terug. Natuurbeheer en recreatie zijn het waar de belangstelling van plannenmakers in Nederland en

Geen primair steunpunt in
Schaaphok, foto Elmer
Spaargaren

in Europees verband naar uitgaan. De Ecologische Hoofdstructuur is zo'n plan. Gedeputeerde Staten hebben inmiddels de begrenzing van het natuurontwikkelingsgebied vastgesteld. Op de grens van dit gebied ligt Schaaphok. Min of meer synchroon aan dit plan, ook wel 'Herinrichting Midden Groningen' genoemd, loopt de gemeentelijke 'Herziening bestemmingsplan buitengebied Slochteren'.

In deze beide plannen worden in Schaaphok fietspaden, een kano-inlaat, parkeerplaatsen, een informatiepost en verblijfsrecreatie gepland. Volgens het Slochter bestemmingsplan wordt Schaaphok zelfs een 'primair steunpunt' genoemd, 'een op zichzelf staande toeristische trekpleister, welke de entree tot het gebied vormt en dient als verblijfplaats (horeca en/of

kleinschalige kampeervoorziening) en uitvalsbasis'.

Het is toch niet zo dat dit dan alleen een uitvalsbasis zal zijn voor pure natuurliefhebbers. Nee, ook dagrecreanten, inclusief het lawaai, boten, caravans, radio's, rommel, verstoring, vernielingen, enzovoort, zullen de rust en natuur in en rond Schaaphok verstoren. Dit zal niet alleen voor de bewoners van het gebied, die allen zeer afwijzend staan tegenover de plannen, doch ook voor de natuur een grote verstoring opleveren.

De commissie bestemmingsplannen van de provincie Groningen reageerde terecht door te stellen: 'De natuurdoelstelling van het gebied zou volledig worden overheerst door de onmiddellijke en indringende nabijheid (van dit primaire steunpunt) in een gedeelte dat afhankelijk is van rust'. De gezamenlijke inwo-

ners van Schaaphok hopen dat heroverweging door de verschillende instanties zal plaatsvinden. Anders heeft men in deze historische 'hoek' van de gemeente Slochteren, ondanks goede bedoelingen, de plank onherstelbaar misgeslagen. ☹